

Majandus- ja infotehnoloogiainistri käskkirja „Ida-Virumaa inkubatsiooniteenuste programmi loomine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Käskkirja kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondid rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõigete 2 ja 4 alusel.

Käskkirja järgsed toetatavad tegevused on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1056 artikli 8 lõike 2 punktis b sätestatud toetatava tegevusega.

Toetatavaid tegevusi rahastatakse Õiglase Ülemineku Fondist ja nendega (edaspidi ka *ÕÜF*) panustatakse Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027 (edaspidi *rakenduskava*) prioriteedi „Õiglane üleminek“ erieesmärgi „Võimaldada piirkondadel ja inimestel tegeleda liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkide saavutamise ja Pariisi kokkuleppe alusel 2050. aastaks liidu kliimanetraalsele majandusele ülemineku sotsiaalsete, tööhõivealaste, majanduslike ja keskkonnamõjudega“ tegevussuunda „Majandus ja töajõud“.

Rakenduskava kohaselt on Eestis õiglase ülemineku sihtpiirkonnaks Ida-Viru maakond, mida kliimanetraalsele majandusele ülemineku Eestis enim mõjutab ja mille majandust on vaja seetõttu ümber kujundada, eesmärgiga seda mitmekesistada ja luua uusi kõrge lisandväärtusega töökohti. Kooskõlas eeltooduga toetatakse eelnõu alusel ettevõtlike mitmekesistamise tugiteenuste arendamist, et seeläbi luua inkubatsioonikeskuste ja nõustamisteenuste rakendamise kaudu eeldused majandusstruktuuri muutumiseks, uute ettevõtete tekkimiseks, tänapäeva nõuetele vastavate toodete ja teenuste väljaarendamiseks, välisinvesteeringute kaasamiseks ning seeläbi uute, võimalusel ka kõrgema lisandväärtusega, töökohtade tekkimiseks Ida-Virumaal.

Õiglase ülemineku peamiseks sihtgrupiks on rakenduskava kohaselt nii uued kui ka olemasolevad, peamiselt väikese ja keskmise suurusega ettevõtjad, kes on huvitatud töökohtade loomisest ning teadmuste- ja tehnoloogiamahukate ärimudelite arendamisest Ida-Viru maakonnas.

Käskkirjaga seotud tegevuste elluviimine aitab kaasa Riigikogu 12. mai 2021. a otsusega heaks kiidetud Eesti pikaajalise strateegia „Eesti 2035“ (edaspidi „*Eesti 2035*“) sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ saavutamisele ning arvestavad Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ET L 231/159, 30.06.2021, lk 159–706, edaspidi ühissätete määrus), artiklis 9 toodud horisontaalseid põhimõtteid, (vt käesoleva seletuskirja lisa nr 1).

Eelnõu avaldab positiivset mõju samuti järgnevale:

- tegevuspõhise riigieelarve tulemusvaldkonna „Teadus- ja arendustegevus ning ettevõtlus“ programmi „Ettevõtluskeskkond“ meetme „Ettevõtluskeskkonna arendamine, rahvusvahelistumise toetamine ja investeeringute soodustamine“ elluviimisega;

- Eesti teaduse, arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse arengukava (edaspidi *TAIE*) üldeesmärgi „Eesti teadus, arendustegevus, innovatsioon ja ettevõtlus suurendavad koostöös Eesti ühiskonna heaolu ja majanduse tootlikkust, pakkudes konkurentsivõimelisi ja kestlikke lahendusi Eesti ja maailma arenguvajadustele“ ja suuna „ettevõtluskeskkond“ alaeesmärgi „Eesti ettevõtluskeskkond soodustab ettevõtlikkust ning teadmismahuka ettevõtluse teket ja kasvu, kõrgema lisandväärtusega toodete ja teenuste loomist ja eksporti ning investeringuid kõigis Eesti piirkondades“ saavutamisse.

Tabel 1. *TAIE mõõdikud, millesse eelnõu alusel toetuse andmine otseselt või kaudselt panustab*

TAIE mõõdik	Sihttase aastal 2035	Viimane teadaolev tase ja aasta
1. Eesti tööjõu tootlikkus EL keskmisest	110%	82,8% (2022)
2. Kaupade ja teenuste eksport	43 mld eurot	19 mld eurot (2020)
3. Väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL-27 keskmisest	59%	60,7% (2021)
4. Kolm aastat varem loodud ettevõtete arv, mille käive on suurem kui 200 000 € (kolme aasta keskmisena)	1650	1475 (2021)

Allikas: TAIE

Eelnõu punktis 4 toodud tegevuste elluviimisel arvestatakse kliima- ja keskkonnavalaseid eesmärgi.

Ida-Virumaale luuakse inkubatsiooniteenuste programm, mille eelarve on 5 miljonit eurot. Toetatavate tegevustes elluviimiseks vajalike Narva tööstusinkubaatori rajamine ja Jõhvi loomemajanduse inkubaatori etapi rajamine viiakse ellu eraldi käskkirja alusel. Toetust antakse tegevuste elluvijana sihtasutusele Ida-Viru Ettevõtluskeskus (edaspidi *IVEK*).

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandusarengu osakonna regionaalse arengu nõunik Kaarel Lehtsalu (e-post: kaarel.lehtsalu@mkm.ee, telefon: 715 3414), Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse toetuste keskuse ettevõtluskonsultant Kadri Randpuu (e-post: kadrin.randpuu@eas.ee, telefon 627 9704). Eelnõu juriidilise ekspertiisi teostas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi strateegiaosakonna õigusnõunik Cyrsten Rohumaa (e-post: cyrsten.rohumaa@mkm.ee, telefon: 631 3609).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Käskkiri koosneb 18 punktist, mis on liigendatud alapunktideks.

Punkt 1. Reguleerimisala

Käskkirjaga reguleeritakse ÜSS2021_2027 § 1 lõike 1 punktis 1 nimetatud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*) prioriteedi „Õiglane üleminek“ erieesmärgi „Võimaldada piirkondadel ja inimestel tegeleda liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkide saavutamise ja Pariisi kokkuleppe alusel 2050. aastaks liidu kliimanetraalsele majandusele ülemineku sotsiaalsete, tööhõivealaste, majanduslike ja keskkonnamõjudega“ tegevussuuna „Majandus ja tööjõud“

meetme 21.6.1.4 „Ettevõtluse mitmekesistamise tugiteenused“ sekkumisse „Ida-Virumaa inkubatsiooniteenuste programmi loomine ja arendamine“ (edaspidi sekkumine) rakendamiseks toetuse andmise tingimusi ja korda.

Punktis 2. on kirjeldatud toetuse andmise eesmärgi ja tulemust.

Ida-Virumaa majandusmudel tugineb suuresti põlevkivisektorile kui fossiilse kütuse kasutamise seotud tööstusele ja energeetikale. Seoses rohepöördega on vaja senist mudelit muuta, mis omakorda toob kaasa töökohtade kadumise põlevkivisektoris. Rohepöörde käigus kaotavad töö maakonna põlevkiviettevõtetes töötavad inimesed ning töötajad, kes töötavad neis põlevkivisektorit teenindavates ettevõtetes, mis ei suuda oma tegevust ümber kujundada. Samuti tekib negatiivne mõju põlevkivisektori töötajate peredele, kes seni on saanud toetuda põlevkivisektoris töötava pereliikme heale töötasule. Poliitikauuringute Keskuse Praxis 2020. a Õiglase Ülemineku Fondi rakendamise eeldusena läbi viidud uuringus „Ida-Virumaa majanduse ja tööturu kohandamine põlevkivitööstuse vähenemisega“¹ viidatakse viimaste aastate trendile, milleks on noorte töötajate arvu vähenemine põlevkivisektoris. Põlevkivisektori kahanemine avaldab mõju ka kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvetele, kuhu laekub vähem kaevandamis- ja vee erikasutuse tasusid, samuti füüsilise isiku tulumaksu.

Praxise viidatud uuringus toodi välja sektori kahanemise valguses, et „Ida-Virumaa põlevkivisektori tuumikettevõtetes töötab 5800 inimest ning sektoris hõivatute leibkondades elab kokku ligi 16 000 inimest. Samas on sektoris eriti viimasel kahel aastal töötajate arv oluliselt vähenenud ning 2020. aastal lahkus põlevkivisektorist üle 1000 inimese. Põlevkivisektorit iseloomustab maakonna ja Eesti keskmisest oluliselt kõrgem keskmine palk (1700 eurot). Töötajaskonnast 80% on mehed ning üle poole sektorist töötab oskus- ja käsitöölise või masinaoperaatorina./.../“

Samuti on poliitikasoovitustest esimesena välja toodud, et „Töötlev tööstus ja IKT peavad olema riiklikult prioriteetseimad valdkonnad Ida-Virumaa majanduse arendamisel põlevkivitööstuse vähenemise kontekstis./.../“

Toetuse andmise eesmärk on luua inkubatsiooniprogrammi ja nõustamisteenuste rakendamise kaudu eeldused majandusstruktuuri muutumiseks, uute ettevõtete tekkimiseks, tänapäeva nõuetele vastavate toodete ja teenuste väljaarendamiseks, välisinvesteeringute kaasamiseks ning uute töökohtade tekkimiseks Ida-Virumaal.

Narva tööstusinkubaatoris viib inkubatsiooniprogrammi läbi sihtasutus Ida-Viru Investeeringute agentuur (edaspidi *IVIA*), kes kaasatakse IVEKi partnerina. Programm sisaldab investori nn pehme maandumise tugiteenust – tugiteenuste pakett alates ettevõtja registreerimisest, arvelduskonto avamisest, projekti finantseerimise lahenduste leidmisest ja lõpetades meeskonna loomise toetamise ning uue tehase rajamisega seotud asjaajamise korraldamise ja seadmete soetamise toetamisega.

¹ Väljaande autoriõigus kuulub Poliitikauuringute Keskusele Praxis. Väljaandes sisalduva teabe kasutamisel palume viidata allikale: Michelson, A., Koppel, K., Melesk, K., Arrak, K., Laurimäe, M., Murasov, M., Gerli Paat-Ahi, G., Piwek, A. (2020). Ida-Virumaa majanduse ja tööturu kohandamine põlevkivitööstuse vähenemisega. Tallinn: Poliitikauuringute Keskus Praxis.

Jõhvi digi- ja meediainkubaatoris luuakse kaks inkubatsiooniprogrammi:

- SA Tallinna Teaduspark Tehnopol (Tehnopol) pakub oma kiirendi raames inkubatsiooni/kiirendi täisprogrammi ning osaleb selle kaudu projektis partnerina. Tehnopoli kiirendi keskendub eelkõige multimeedia, virtuaalse ja täiendatud reaalsuse ning nendega kaasuvatele valdkondadele ning arendab sellele keskenduva iduettevõtteid. Tehnopoli tegevused viiakse ellu inkubaatori hoones. Samuti kaasatakse protsessi Jõhvis tegutsev Kood/Jõhvi kool ning maakonnas tegutsevad kõrgharidusasutused.
- IVEK vastutab filmitööstust teenindavatele tegevusaladele keskenduva loomemajanduse suunalise inkubatsiooniprogrammi loomise ja elluviimise eest. Filmistuudiosse kaasatavad produktsioonid vajavad traditsioonilistele erialadele alustavaid ettevõtteid, kes pakuvad filmitööstustele toetavaid teenuseid (nt elektritööd, valgustus, kostüümid, puusepatöö, grimm). Sellest inkubatsiooniprogrammist saavad kasu eelkõige need alustavad ettevõtjad, kes ühel või teisel moel saavad mõjutatud põlevkivisektori kokku tõmbumisest.

Nii rajatav taristu kui inkubatsiooniteenused kokku moodustavad terviku, toetades majandusstruktuuri muutumist, uute ettevõtete tekkimist, tänapäeva nõuetele vastavate toodete ja teenuste väljaarendamist, välisinvesteeringute kaasamist ja uute töökohtade tekkimiseks Ida-Virumaal.

Punktis 3 on kirjeldatud seosed strateegiadokumentidega.

Käskkiri on seotud tegevuspõhise riigieelarve tulemusvaldkonna „Teadus- ja arendustegevus ning ettevõtlus“ programmi „Ettevõtluskeskkond“ meetmete „Ettevõtluskeskkonna arendamine, rahvusvahelistumise toetamine ja investeeringute soodustamine“ ning „Ettevõtete konkurentsivõime ja ekspordi edendamine“ eesmärkide saavutamisse.

Tabel 2. Ettevõtluskeskkonna programmi mõõdikud ja sihttasemed, millesse eelnõu alusel toetuse andmine otseselt või kaudselt panustab.

Programmi mõõdikud	2021 (tegelik)	2023 (sihtase)	2024 (sihtase)	2025 (sihtase)	2026 (sihtase)
Eesti positsioon Doing Business indeksis (koht edetabelis) Allikas: Maailmapank	18. (2020)	16.	15.	13.	10.
Kaupade ja teenuste eksport (mlrd eurot) Allikas: Statistikaamet	24,6	27	28	30	32
Väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL-27 keskmisest (%) Allikas: Eurostat	43 (2020)	45	46	47	48

Samuti arvestavad toetatavad tegevused Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060 artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid ja panustavad „Eesti 2035“ aluspõhimõtete hoidmisesse, sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja

vastutustundlik“ ning „Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035” eesmärkide saavutamisse.

Tegevustega näitajatesse „Väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL 27 keskmisest“, „Ressursitootlikkus“, „Hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik“, „Soolise võrdõiguslikkuse indeks“ ja „Ligipääsetavuse näitaja“ panustamist on kirjeldatud seletuskirja punktides 5 ja 6.

Punkt 4. Toetatavad tegevused

Inkubatsiooniprogrammi loomine ja rakendamine ettevõtlusinkubaatorites aitab kaasa ettevõtluse tugiteenuste mitmekesistamisele vajalikul, sobival ja tõhusal moel. Käskkirjas kavandatud tegevused aitavad kaasa süsteemse lähenemisega uute iduettevõtete ja ettevõtjate tekkimisele ning vastavate väljund- ja tulemusnäitajate saavutamisele.

Inkubatsiooniteenuse arendamine loob täiesti uued tingimused ettevõtlusega alustamiseks. Seotus tööstusega, sh töötleva- ja filmitööstusega, digi- ja meediaettevõtlusega ja loomeettevõtlusega loob uued võimalused põlevkivisektori muutuvast tööjõuvajadusest mõjutatud töötajatele.

Käskkirja punktis 4.1 on välja toodud toetatavad tegevused. Toetust antakse Ida-Virumaa inkubatsiooniteenuste programmi loomiseks, arendamiseks ja elluviimiseks eeldusel, et tegevuste mõju ja ulatus avaldub Ida-Virumaa ning aitab saavutada punktis 5 toodud näitajad.

Eesmärgipäraste tegevuste elluviimise raames toetatakse inkubatsiooniteenuste programmi loomist ja arendamist, uute ettevõtete asutamist ja käivitamist toetavaid nõustamis- ja koolitusteenuseid, tegutsevate ettevõtete suutlikkuse kasvatamist, piirkondliku ettevõtluskeskkonna elavdamist, iduettevõtete ökosüsteemi arendamist ning loomevaldkonna tugiteenuste süsteemset väljaarendamist.

Punktis 4.3 viidatud tegevusaladel tegutsevad ettevõtjad ei saa osaleda inkubatsiooniprogrammides.

Punkti 4.4 kohaselt järgitakse tegevuste toetamisel kliima- ja keskkonnavalaseid eesmärke. Perioodi 2021-2027 Eesti ühtekuuluvuspoliitika fondide „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele vastamise analüüsis (<https://pilv.rtk.ee/s/d8r9aX3kARtwH5z>) ei tuvastatud toetaval meetmel olulist kahju kliima- ja keskkonnavalase eesmärkide saavutamisele.

Ettevõtlusinkubaatorid asuvad IVIA Narva ja Jõhvi tööstuspargis ning kasutavad neis olemasolevat taristut ja taastuvenergeetika lahendusi ehk need vastavad „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele.

Punktis 4.5 sedastatakse, et toetatavad tegevused on kooskõlas seirekomisjoni kinnitatud kohustuslike valikukriteeriumite ja -metoodikaga.

Punkt 5. Näitajad

Toetatavate tegevuste tulemusel on loodud Ida-Virumaale inkubatsiooniprogramm uutele ja juba tegutsevatele ettevõtetele.

Tabel 3 Näitajate tabel

	Näitaja nimetus ja mõõtühik	Algtase	Vahesihitase 2024	Sihttase 2029	Selgitav teave
Meetmete nimekirja näitajad					
Väljundnäitaja					
	Toetatud ettevõtjad. Mõõtühik: ettevõtjaid aastas	0	12	100	Unikaalsed ettevõtjad. Mõõtmisagedus kord aastas P 2.2.1
	Mitterahalist toetust saanud ettevõtjad. Mõõtühik: ettevõtjad aastas	0	12	100	Unikaalsed ettevõtjad. Mõõtmisagedus kord aastas P 2.2.1
Projektispetsiifiline näitaja					
	Tegevustes osalenute arv. Mõõtühik: Osalejate arv	0	275	2500	Mõõtmisagedus kord aastas P 2.2.1

Meetmete nimekirja väljundnäitajad on „toetatud ettevõtjad“ ja „mitterahalist toetust saanud ettevõtjad“. Indikaatorid hõlmavad ettevõtteid, kes saavad rahalist või selle laadset toetust Õiglase Ülemineku Fondist.

Näitaja „mitterahalist toetust saanud ettevõtjad“ hõlmab ettevõtteid, kui nad saavad struktureeritud moel mitterahalist toetust. Selleks võib olla näiteks inkubatsiooniteenuseid saav väikese ja keskmise suurusega ettevõtte (VKE). Antud toetus peab olema dokumenteeritud. Ühekordne suhtlus (näiteks telefonikõned teabepäringuteks) ei lähe arvesse. Mitterahalise toetuse näideteks on ka teenused, näiteks nõustamisteenuste (konsultatsioonide ja koolituste pakkumine teadmiste ja kogemuste vahetamiseks jne) või tugiteenuste (kontoriruumide, veebisaitide, andmebaaside, raamatukogude, turu-uuringute, käsiraamatute, töö- ja mudeldokumentide, jms) pakkumine.

Projektispetsiifiline näitaja on „tegevuses osalenute arv“, kus loendatakse inkubatsiooniprogrammi erinevates tegevustes osalenute arvu ja mille sihttase 2500 osalejat saavutatakse 2029. aasta lõpuks.

Punkt 6. Rakendusüksus ja rakendusasutus

Rakendusasutus on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning rakendusüksus on Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus.

Punktid 7 ja 8. Elluviija ja partner

Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit, IVEK ja Ida-Viru investeringute Agetuur (edaspidi *IVIA*) sõlmisid ühiste kavatsuste protokoll (<https://adr.rik.ee/ram/dokument/6985599>), mis on Ida-Virumaa ettevõtluse mitmekesistamise tugiteenuste inkubatsiooniprogrammi tööjaotuse määramise aluseks maakonnas. Nimetatud protokoll kohaselt on Ida-Viru maakonnas on

kohalikud omavalitsused kokku leppinud, et ühiselt täidetavate ülesannete täitjaks on Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit.

Käesolevas käskkirjas on elluviijate nimetamisel määravaks nimetatud kokkulepe ning asjaolu, et IVEK ja IVIA on Ida-Viru maakonnas organisatsioonid, mis on suutelised erinevaid arendustegevusi teostama ja korraldama, sh on neil varasem kogemus erinevate analoogsete projektide elluviimisel. Nende organisatsioonide elluviijaks nimetamisel kasutatakse ära kohapealset olemasolevat kontaktvõrgustikku ning varasemat valdkondlikku kogemust piirkonna arendusorganisatsioonidena.

Nimetatud organisatsioonide puhul on nende elluviija roll otseselt seotud ja tulenev nende põhikirjalistest eesmärkidest:

- IVEKi asutasid 2003. aastal Kiviõli linn (nüüd Lüganuse vald), Jõhvi linn (nüüd Jõhvi vald) ja Kohtla-Järve linn. IVEKi tegevuse eesmärgiks on toetada regiooni arengut, osutades ettevõtlust toetavaid teenuseid ning kaasates regiooni arenguks vajalikke vahendeid. IVIA on 2009. aastal asutatud avaliku sektori arendusorganisatsioon, mille asutajad on Vabariigi Valitsus ning Kiviõli, Kohtla-Järve, Jõhvi ja Narva omavalitsused. IVIA peamine eesmärk on kaasa aidata uute töökohtade loomisele Ida-Viru maakonnas, mille peamine eesmärk on meelitada Ida-Virumaale uusi tootmis- ja logistikasektori välisinvesteeringuid, arendades ettevõtjatele sobivat kinnisvara – tööstusparke, pakkudes tegevuse mugavaks käivitamiseks *soft-landing* teenust turutingimustel.

Punktis 4.1.4. toodud inkubatsiooniprogrammi elluviija IVEK ega partner ei saa riigiabi ega vähese tähtsusega abi. Partner osutab teenuseid turuhinnaga. Vähese tähtsusega abi võivad saada ettevõtjad ning seda antakse kooskõlas Euroopa Komisjoni määrusega (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8) (edaspidi *VTA määrus*). Vähese tähtsusega abi saajateks on inkubatsiooni programmi raames osalevad ja nendest tegevustest otsesest kasu saavad ettevõtted ehk kasusaajad, kelle üle peab inkubatsiooniprogrammi elluviija eraldi arvestust ning konkurentsiseaduse 6. peatükis toodud kohustuste täitmine peab olema tagatud.

Tegevuste eelarve partnerite lõikes kujuneb iga-aastase tegevuskava alusel. Tegevused ja eelarve lepitakse kokku elluviija ja partneri vahel ning vastavalt sellele kujuneb aastane eelarve. Tegevuskava eelnõu esitatakse rakendusüksusele e-toetuse vahendusel iga aasta 1. detsembriks. Rakendusüksus hindab tegevuste vastavust toetuse tingimustele ning vajadusel saadab selle täiendamiseks. Rakendusüksus edastab tegevuskava rakendusasutusele kinnitamiseks. Rakendusasutuse poolt kinnitab tegevuskava ministriumis toetuse eest vastutav töötaja.

Punkt 9. Sihtgrupp

Toetatavate tegevuste sihtgrupp on inkubatsiooniteenuste pakkumise puhul potentsiaalsed ettevõtlusest huvitatud ja ettevõtlusega alustada soovivad inimesed ning äriregistrisse kantud VKE-d.

Punkt 10. Tegevuste abikõlblikkuse periood

Toetatavate tegevuste puhul on abikõlblikkuse periood 01.01.2023 kuni 31.12.2029. Käskkirja rakendatakse tegevuste elluviimisega seotud kuludele tagasiulatuvalt alates 01.01.2023.

Punkt 11. Tegevuste eelarve

Tegevuste elluviimise eelarve on 5 miljonit eurot Õiglase Ülemineku Fondist inkubatsiooniprogrammi loomiseks, käivitamiseks ja elluviimiseks. Inkubatsiooniteenuste programmi eelarve kinnitatakse rakendusametuse poolt elluviija ettepanekul iga-aastases tegevuskavas. Kinnitatud eelarve ja tegevused edastatakse rakendusüksusele, kes sisestab info SFOSi.

Punkt 12. Kulude abikõlblikkus

Abikõlblikud on otsesed personalikulud tegelikult tekkinud ja makstud abikõlblike kulude alusel. Personalikulud saavad tekkida toetuse saajal või partneril töötajatele töö eest makstava tasu või füüsilise isikule võlaõigusseaduses nimetatud töövõtu- või käsunduslepingu alusel makstava tasu alusel.

Ühendmääruse § 21 lõike 3 kohaselt loetakse projekti otsesteks personalikuludeks toetatava tegevuse tegemise (näiteks inkubatsiooniprogrammi koostamine, läbiviimine, mentorite töö) ja projekti juhtimise personalikulud, mis on nimetatud § 16 lõike 1 punktides 1–4 ja § 16 lõikes 4.

Füüsilise isikuga sõlmitud võlaõigusseaduses nimetatud töövõtu- või käsunduslepingu alusel tekkiva personalikuluna loetakse abikõlblikuks proportsionaalselt projekti heaks kulunud ajaga teenuse või töö eest makstav tasu, mida maksustatakse kui palka, ning sellelt tasult makstav sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks, kui erinevate teenuste eest makstavad tasud on eristatud.

Punktis 12.4 nimetab abikõlbmatud kulud. Abikõlbmatu on riigilõiv.

Punkt 13. Vähesse tähtsusega abi

Eelnõu alusel antav toetus on vähesse tähtsusega abi.

Elluviija IVEK ega partner ei saa riigiabi. Vähesse tähtsusega antav abi võivad saada ettevõtjad, kellele osutatakse toetatavaid tegevusi.

Punkti 13.2 kohaselt hindab elluviija, kas ettevõtjad saavad vähesse tähtsusega abi ja kontrollib abisaajate vastavust VTA määruse nõuetele.

Sihtgruppi kuuluvale ettevõtjale määratava VTA summas ei võeta arvesse kaudseid kulusid ega kasutada lihtsustatud kulusid, vaid abi summa määratakse üksnes otseste kulude alusel. Näiteks koolitusabi puhul leitakse abi summa ühele osalejale, jagades koolitusega seotud otsesed kulud (esineja, ruum, materjalid jms) osalejate arvuga.

Punktis 13.3–13.8 nimetatakse vähese tähtsusega abi piirmäärad, kumuleerimisreeglid, ettevõtjad, kellele ei ole nimetatud abi andmine lubatud ning sätestatakse elluviija ja rakendusüksuse kohustus vähese tähtsusega abi andmist käsitlevate andmete säilitamiseks.

Punkt 14. Toetuse maksmise tingimused ja kord

Abikõlblike personalikulude osas makstakse toetust makstakse vastavalt ühendmääruse § 27 lõike 1 punktile 1. Tegevuste elluviimiseks vajalikke kulusid hüvitatakse § 28 lõike 4 alusel.

Punkt 15. Elluviijate ja partneri õigused ja kohustused

Tegevuse elluviijale kohalduvad ühendmääruse § 10 lõikes 1 ja § 11 lõigetes 1–3 toetuse saajale sätestatud kohustused.

Käskkirjas sätestatakse kohustused nimetatule lisaks.

Punkt 16. Aruandlus

Aruandluse eesmärk on tegevuste elluviimise edenemise jälgimine. Rakendusüksus töötab tegevuste elluviimise jälgimiseks välja vahe- ja lõpparuande vormi.

Toetuse saaja esitab 15. jaanuariks eelnenud kalendriaasta kohta vahearuarande. Vahearuaranne sisaldab projekti tegevuste elluviimise ülevaadet ning hinnangut projekti edenemise kohta vastaval aruandlusperioodil, samuti infot näitajate saavutustasemetega kohta. Projekti viimase kalendriaasta tegevuse ülevaade ja panus Eesti 2035 sihtidesse, eesmärkidesse ja näitajatesse, kaasa arvatud horisontaalsete põhimõtete seotud näitajatesse, esitatakse projekti lõpparuandes.

Kuna tegemist on pikaajalise programmiga, siis on kavandatud perioodi keskele ka toetatavate tegevuste osas vahehindamine. Vahehindamine toimub 2025. aasta I kvartalis. Vahehindamisel hinnatakse punktis 1.2 toodud tulemuse saavutamist ning käsitletakse tegevuste elluviimist ning edenemist paneeldiskussiooni vormis. Vajadusel antakse toetuse saajale suunised projekti edasiste tegevuste elluviimiseks.

Projekti lõpparuande esitab toetuse saaja kahe kuu jooksul projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisest arvates. Lõpparuanne sisaldab kogu projekti tegevuste elluviimise ülevaadet ning hinnangut abikõlblikkuse perioodi tulemuste saavutamise kohta.

Punkt 17. Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord

Finantskorrektsiooni otsus tehakse ja toetus tagastatakse vastavalt ÜSS2021_2027 §-des 28–30 ja ühendmääruse §-des 34–38 sätestatule.

Toetus makstakse tagasi vastavalt ÜSS2021_2027 §-dele 29 ja 30.

Punkt 18. Vaiete lahendamine

Rakendusüksuse otsusele või toimingule võib vaide esitada rakendusüksusele.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2021/1060 millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga- Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid. Kooskõla on tagatud ka Euroopa Regionaalarengufondi ja Ühtekuuluvusfondi käsitleva määrusega (EL) 2021/1058.

Eelnõu arvestab Euroopa parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond.

Täiendavalt on eelnõu kooskõlas vähese tähtsusega abi (VTA) määrusega.

Käskkirjaga hõlmatud tegevused on vastavuses rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud üldiste valikukriteeriumide ja -metoodikaga, mida kohaldatakse kõikidele rakenduskava poliitikaeesmärkidele ning nende raames toetatavatele meetmetele.

4. Tegevuste kooskõla valikukriteeriumite ja -metoodikaga

Käskkirjaga hõlmatud tegevused korraldatakse ilma avalikku taotlemist korraldamata, ning sellest tulenevalt on hinnatud valitud tegevuste vastavust üldistele valikukriteeriumidele järgmiselt.

4.1 Kooskõla valdkondlike arengukavadega, mõju rakenduskava erieesmärgi ja meetme eesmärkide saavutamisele

Seos valdkondlike arengukavadega on kirjeldatud seletuskirja punktis 5 “Eelnõu seotus teiste meetmete ja valdkondlike arengukavadega”. Lisaks on sekkumiste põhiselt toodud seos käskkirja erieesmärgi ja meetme seisukohast kõige suuremalt seotud valdkondliku arengukava TAIE-ga.

Mõju rakenduskava erieesmärkide ja meetmete eesmärkide saavutamisse on toodud käskkirja punktis 3 ning vastavas punktis ka seletuskirjas. Panust eesmärkidesse näidatakse sekkumiste panuse kaudu rakenduskava näitajatesse. Käskkirjaga hõlmatud tegevused panustavad otseselt erieesmärkide ja meetmete eesmärkide saavutamisesse.

4.2 Kooskõla tegevuste põhjendatusega

Taust käskkirja sekkumiste vajalikkuse kohta:

MKMi tööjõuvajaduse ja -pakkumise prognoos aastani 2028, kus hõive prognoosid tuginevad peamiselt OSKA sisendile, toob välja, et on oodata Ida-Virumaal perioodil 2017/19–2028 maakondade lõikes kõige suuremat töökohtade kadu. Hõivatute arv langeb hinnanguliselt 3,6% ehk umbes 2000 võrra. Pool sellest on seotud energeetika valdkonnaga laiemas mõttes, sh mäetööstus ja keemiatööstus (õlitööstus). Kasvavad valdkonnad (näiteks IKT, tervishoid) on Ida-Virumaa hõives vähem esindatud ning seetõttu on nende mõju hõive muutusele pigem tagasihoidlik. Siit ka oluline vajadus täiendada maakonna majandusstruktuuri uute tegevusalade ja ettevõtetega.

Teisalt tuleb arvestada, et ka rahvastiku arengud on Ida-Virumaal kõige halvemad. Statistikaameti prognoosi² kohaselt väheneb Ida-Virumaa 15–74-aastaste elanike arv 10 aastaga (2019–2029) 17% ehk enam kui 17 000 inimese võrra. Arvestades perioodi 2017–2019 keskmist töajõu osalemise määra, kahaneks tööturul aktiivsete inimeste arv 10 aastaga viiendiku ehk ligi 13 000 võrra³. Kuna töökoht ja elukoht ei ole maakonna piires alati kattuv ning eeldatavalt jätkab töajõu osalemise määr suurenemist, siis on võimalik teatud määral ebakõlasid leevendada, kuid üldised suundumused on siiski väga pessimistlikud. Ka juhul kui töajõu osalemise määr tõuseks Ida-Virumaal Eesti keskmisele tasemele, väheneks tööturul aktiivsete arv (töajõud) umbes kümnendiku ehk enam kui 6000 inimese võrra.

Arvestades neid prognoose, võib välja tuua otsese seose rahvaarvu muutumise ja hõivatuse vahel Ida-Virumaa majanduses. Eelnõu panustab siin uute töökohtade ja ettevõtete loomisesse kasutades selleks ettevõtluse tugiteenuste mitmekesistamiseks inkubatsiooniteenuse väljaarendamist tööstuse ning digi-, meedia- ja ettevõtlusinkubaatori loomise ja rakendamise abil. Ettevõtjate paremaks ettevalmistamiseks ja elulisuse tõstmiseks arendatakse välja ja rakendatakse inkubatsiooniprogramm mõlema inkubaatori eriomaseid tingimusi silmas pidades.

Käskkirjas ettenähtud tegevused võimaldavad saavutada eesmärgid ning planeeritud väljundid ja tulemused parimal moel. Sekkumistega toetatakse Õiglase Ülemineku Fondi tegevuskava ja riikliku teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse (TAIE) arengukava rakendamist. Lisaks keskenduvad sekkumised ettevõtluse edendamisele ning teadmismahukate ettevõtete loomisele ja kasvule, suurema lisandväärtusega toodete ja teenuste loomisele ja ekspordile. Sellest tulenevalt on sekkumiste puhul tegu parima võimaliku lahendusega eesmärkide saavutamiseks.

Tegevuste sidusust eesmärkidega mõeldetakse rakenduskava näitajatega, mis on toodud punktis 3 koos selgitusega, kuidas teostatakse näitajate seiret.

Tegevuste ajakava on realistlik ehk näitajate saavutamine käskkirjaga hõlmatud tegevuste abikõlbulikkuse perioodil on realistlik, arvestades mh tegevuste omavahelisi seoseid ja ajalist järgnevust. Tagamaks tegevuste ajakavalist teostatavust koostatakse iga-aastane detailsem tegevuskava.

4.3. Kooskõla tegevuste kuluefektiivsusega

Käskkirjaga ettenähtud tegevused on kuluefektiivne viis planeeritud väljundite ja tulemuste saavutamiseks. Toetudes struktuurivahendite perioodil 2014–2020 ellu viidud sarnaste sekkumiste kogemusele, hinnati struktuurivahendite perioodi 2021–2017 rakenduskava koostamise käigus antud tegevus üheks parimaks võimalikuks kuluefektiivseks lahenduseks täitmaks riiklikult seatud eesmäärke.

Käskkirja tegevuste eelarve on koostatud, toetudes muu hulgas vastavalt Õiglase Ülemineku Fondi ja rakenduskava eesmärkide täitmiseks vajalike tegevuste mahu hinnangule. Tegevuste eelarve maht on hinnatud, toetudes sarnaste tegevuste elluviimise kuludele ning arvestades

² [RV087: PROGNOOSITAV RAHVAARV AASTANI 2045 MAAKONNA JA VANUSRÜHMA JÄRGI \(ALUSEKS 1. JAANUARI 2019 RAHVAARV\) \[20.06.2019\]](#)

³ Arvestuses on kasutatud vaid kolme vanusegrupi andmed meeste ja naiste kohta kokku. Vanemate andmete põhjal koostatud detailsem hinnang soo ja 5-aastaste vanusegruppide lõikes andis sarnased tulemused.

ligikaudset teenuste maksumust, mis on vaja ellu viia täitmaks seatud näitajate sihttasemete saavutamist. Täpsemad näitajate arvestuskäigud on toodud rakenduskava näitajate metoodikas. Teostatavate kulude vajalikkus ja mõistlikkus tagatakse muutuvates majandusoludes käskkirjaga ettenähtud iga-aastase tegevuskava koostamise käigus, milles kujundatakse detailsem eelarve vastavalt detailsematele tegevustele. Tegevuste kujundamisel, sh valitavate tegevuste eelarvestamisel ja kulude kontrollimisel lähtutakse varasematest kogemustest, kuivõrd poliitikakujundajal ja rakendusüksusel on põhjalikud kogemused muu hulgas EL 2014–2020 finantsperioodi sarnaste meetmete rakendamisest. Sisse ostetavate teenuste lõplikud, õiglased ning usutavad summad leitakse hankeprotsesside käigus. Arvestatud on võimaliku hindade muutusega järgnevat aastate jooksul, toetudes minevikukogemusele (nt majandamiskulude puhul hindade võimalikku korrigeerimist THI alusel).

Elluvijale ei teki toetuskeemi tulemusel rahastamist vajavaid püsikulusid abikõlblikkuse perioodi järel.

4.4. Kooskõla elluvijaja suutlikkusega tegevusi ellu viia

Elluvijaja suutlikkus ning põhjendus elluvijaja valiku osas on toodud seletuskirja punktis 5.

Elluvijaja valik on kooskõlas ÜSS2021_2027, mille kohaselt on elluvijaja valdkonna eest vastutava ministri käskkirjaga või halduskoostöö seaduse tähenduses halduslepinguga määratud ministeeriumi struktuuriüksus või volitatud asutus või juriidiline isik, kes vastutab toetuse andmise tingimuste käskkirjas nimetatud eelarve ulatuses tegevuste tegemise ja tulemuste saavutamise eest ning kellele kohaldatakse toetuse saaja kohta sätestatud. Antud käskkirjas on elluvijaks IVIA ja IVEK, kes vastavad seaduses ette antud definitsioonile elluvijaja kohta. Riigihangete seadusega kooskõla on tagatud, kuna IVIA ja IVEK on riigihangete seaduse § 5 lõike 1 punkti 4 kohane hankija. IVIA ja IVEKi puhul ei ole tegemist ettevõtjaga vaid riigi asutatud sihtasutusega, mis täidab ministeeriumi poolseid ülesandeid. Lõppsaajale kehtivatest riigiabi reeglitest on ülevaade käskkirja punktis 10 ning vastavas punktis käskkirja seletuskirjas.

4.5. Kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega

Käskkirjaga hõlmatud tegevuste seos „Eesti 2035“-ga on kirjeldatud seletuskirja punktis 1, lisaks on antud punktis toodud selgitused käskkirja panustamise kohta horisontaalsete põhimõtete näitajatesse. Samas on kirjeldatud tegevuste seosed horisontaalsete põhimõtetega (vt ka lisa 1).

Tegevuste elluviimise konkreetset alategevused käskkirjas nimetatud tegevuste elluviimiseks koos täpse eelarve ning ajaraamiga määratletakse iga-aastases tegevuskavas (edaspidi *tegevuskava*). Tegevuskava koostamisel tagatakse kooskõla 2021–2027 rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud üldiste valikukriteeriumitega. Kõik tegevuskavas olevad projektid peavad panustama käskkirjaga seotud Eesti 2035 sihtidesse ja Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035 eesmärkidesse. Tegevuskava tegevused on mittediskrimineerivad ja läbipaistvad ning tagavad, et valitud tegevused arvestavad määruse nr 2021/1060 artiklis 9 sätestatud horisontaalseid põhimõtteid.

Tegevuskava moodustamisel arvestatakse:

1. Rahastatavate tegevuste mõju meetme eesmärkide saavutamisele. Hinnatakse tegevuste panust meetme eesmärkidesse, sh projekti tulemuste ja mõju eeldatavat ulatust ning vajadusel väljundite ja tulemuste kestlikkust pärast tegevuste lõppu.
2. Rahastatavate tegevuste põhjendatust. Hinnatakse, kas tegevuste eesmärgipüstitus on põhjendatud; kas tegevuse sekkumisloogika on arusaadav ja mõjus; kas tegevused võimaldavad saavutada püstitatud eesmärgid ning planeeritud väljundid ja tulemused parimal moel. Hinnatakse, kas seos eesmärkidega ning mõjus on arusaadavad ning innovaatilisi lahendusi soosivad. Selgitatakse, kas tegevuste ajakava on realistlik, arvestades muuhulgas tegevuste omavahelisi seoseid ja ajalist järgnevust.
3. Rahastatavate tegevuste kuluefektiivsust. Hinnatakse, kas tegevused/lahendused on kuluefektiivsed planeeritud väljundite/tulemuste saavutamiseks, sealhulgas kas lõppsaaja poolne osalustasu on vajalik, ning kui jah, siis milline tasu on kuluefektiivne. Hinnatakse, kas planeeritud eelarve on realistlik ja mõistlik – kas on selge, milliste arvutuste ja hinnangute alusel on eelarve kokku pandud, kas planeeritud kulud on vajalikud ja mõistlikud. Tegevustega ei teki vajadust järgnevate püsikulude rahastamiseks.
4. Suutlikkust rahastatavaid tegevusi ellu viia. Hinnatakse, kas tegevuste tegijal on kvalifikatsioon ja kogemus ning õiguslikud, organisatsioonilised või tehnilised eeldused tegevuste elluviimiseks kavandatud viisil ning jätkusuutlikust tagades.
5. Projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrategia aluspõhimõtete ja sihtidega. Tegevuskava koostamisel analüüsitakse, kuidas on võimalik parimal moel võtta arvesse ja aidata kaasa Eesti pikaajalise arengustrategia aluspõhimõtete ja sihtidega seotud horisontaalsete põhimõtete (sooline võrdõiguslikkus, võrdsed võimalused, ligipääsetavus, kestlik areng, keskkonnakaitse ja kliimanetraalsus ning täiendavalt regionaalareng) eesmärkide saavutamisele ja panustada seeläbi vastavasse riigi pikaajalise arengustrategia näitajasse.

5. Eelnõu mõjud

Eelnõu on töötatud välja kooskõlas ÖÜFi eesmärkide ja tingimustega ning omab positiivset mõju eeskätt järgneva osas:

- a) keskkonnasäästlike investeeringute soodustamine – kõik ÖÜFist toetatavad tegevused peavad olema kooskõlas Euroopa Liidus keskselt kehtestatud keskkonnasäästlikkuse põhimõtetega, mistõttu on eelnõu rakendamise mõju kliimale vähemalt neutraalne;
- b) Ida-Virumaa kui õiglase ülemineku keskmes oleva piirkonna majandusarengu toetamine – eelnõu sihtgrupp on piisavalt lai (hõlmates lisaks tööstusele ka teisi valdkondi) ning selliste eeldustega (näiteks tänane palgatase), mis võimaldab toetuse abil mitmekesistada Ida-Viru piirkonna majandust, tekitades selleks uut tootmist eri tegevusvaldkondade üleselt ning soodustades uute keskmisest kõrgema palgatasemega töökohtade loomist.
- c) Ida-Viru tööturu arengu toetamine – investeeringute elluviimise toetamine võimaldab luua piirkonnas uusi töökohti, mis on potentsiaalselt atraktiivsed nii tänastele (eeskätt) Ida-Viru maakonna töötutele kui piirkonnas uusi töö- ja arenguvõimalusi otsivatele või kaaluvatele mittetöötutele.

Mõjusid on täiendavalt analüüsitud punktis seletuskirja lisades 1 ja 2. Riske on hinnatud lisas 3.

6. Eelnõu seotus teiste meetmete ja valdkondlike arengukavadega

Eelnõu sätestab käskkirja tegevuste seose prioriteedi teiste meetmete, meetme sekkumiste ja arengukavadega, tuues välja kokkupuutepunktid, mis on aluseks käskkirjas nimetatud toetatavatele tegevustele või millesse tegevused panustavad.

Seos sama erieesmärgi teiste toetuse andmise tingimustega

Meetme „Ettevõtluskeskkonna arendamine, rahvusvahelistumise toetamine ja investeringute soodustamine“ sekkumine „Starditoetus“ – Ettevõtlusteadlikkuse sekkumise tulemusena on võimalik alustavatel ettevõtjatel saada ettevõtlusega alustamise eelnõustamist oma äriplaanide senisest paremaks planeerimiseks kui ka arengunõustamise teenust äriplaanis toodud tegevuste realiseerimiseks. Käesolev käskkiri ja starditoetus täiendavad teineteist, kuna starditoetuse saamisele eelnevalt peab olema alustav ettevõtja maakondlikus arengukeskuses (MAKis) eelnõustamises käinud ning toetuse saamisele järgnevatel aastatel peab ettevõtja käima MAKis arengunõustamisel.

Käskkiri täiendab meetme „Ettevõtluskeskkonna arendamine, rahvusvahelistumise toetamine ja investeringute soodustamine“ sekkumise „Turismisektori elavdamine ja taaskäivitamise toetamine“ elluviimist aidates kaasa Eesti kuvandi loomisele ja selle turundamisele, et tõsta Eesti tuntust. Käskkirja tegevused aitavad luua piirkonnale täiendavat nähtavust ja koostöövõimalusi turismisektori ettevõtjatele uute inkubaatorite näol, mis on võimalus läbi viia teavitus- ja turundustegevusi Ida-Virumaa ja Eesti maine tõstmiseks ning mis on omakorda oluline ka turisminõudluse suurendamiseks.

Seos meetme „Ettevõtluskeskkonna arendamine, rahvusvahelistumise toetamine ja investeringute soodustamine“ sekkumisega „Rahastamisvahendite pakkumine ettevõtjatele (laenud, garantiid, omakapitali investeringud)“.

Antud sekkumine pakub ettevõtjatele võimalust traditsiooniliste äriprojektide finantseerimiseks vajaliku kapitali saada, et tõsta ettevõtjate üldist konkurentsivõimet (sealhulgas suurendada ekspordivõimekust). Lisaks teeb meede ettevõtjatele kättesaadavamaks ka kõrgema riskiga ambitsioonikate äriprojektide finantseerimiseks mõeldud riskikapitali, et toetada nende kiiret kasvu ja jätkusuutlikkust. Sekkumine täiendab käskkirjaga pakutavaid inkubatsiooniprogrammi võimalusi, luues ettevõtjate teadmiste ja oskuste arendamise kõrval ka paremad kapitali- ja krediidikindlustuse võimalused ettevõtjate kasvuks vajalike tegevuste finantseerimiseks.

Seos on kõigi Õiglase Ülemineku Fondist rahastatavate meetmega, kuid kõige otsesem seos on sekkumisega „Ida-Viru ettevõtluse investeringute toetus“, kus Ida-Viru maakond on rakenduskava kohaselt Eestis õiglase ülemineku sihtpiirkonnaks ning mida kliimanetraalsele majandusele üleminek Eestis enim mõjutab ja mille majandust on vaja seetõttu ümber kujundada, eesmärgiga seda mitmekesistada ja luua uusi kõrgema lisandväärtusega töökohti. Käskkiri panustab samasse eesmärki luues ettevõtlusinkubaatorite ja nõustamisteenuste rakendamise kaudu eeldused majandusstruktuuri muutumiseks, uute ettevõtete tekkimiseks, tänapäeva nõuetele vastavate toodete ja teenuste väljaarendamiseks, välisinvesteringute kaasamiseks ning uute töökohtade tekkimiseks Ida-Virumaal.

Seos valdkondlike arengukavadega

„Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035“: Toetusskeem aitab kaasa eelkõige ettevõtluskeskkonna arendamisele – loob ettevõtlusinkubaatorite ja nõustamisteenuste rakendamise kaudu eeldused majandusstruktuuri muutumiseks, uute ettevõtete tekkimiseks, tänapäeva nõuetele vastavate toodete ja teenuste väljaarendamiseks, välisinvesteeringute kaasamiseks ning uute töökohtade tekkimiseks Ida-Virumaal.

„Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035” – strateegia seab eesmärgiks tagada ettevõtlike ja kaasaegsete teadmiste ning oskustega inimeste järelkasv, mis on tarvilik kõrgema tootlikkuse taseme saavutamiseks Eestis. Käesolev toetusskeem täiendab elukestva õppe strateegiat, edendades TAI- ja ettevõtlusteadlikkust erinevates sihtrühmades ning teadmisi ja oskusi ettevõtja põhise lähenemise läbi.

Teised riiklikud strateegiad, mille eesmärkide saavutamise seisukohalt on oluline Eesti maine tõstmine, ettevõtjate teadmiste ja oskuste arendamine, TAI teadlikkuse ja võimekuse kasv või ettevõtlusteadlikkuse tõstmine panustades ettevõtluskeskkonna arendamisele.

8. Käskkirja rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja rakendamise eeldatavad tulud

Toetuse andmisega seotud kulud kaetakse tehnilise abi vahenditest. Eelnõuga tulu ei teenita.

9. Käskkirja jõustumine

Käskkiri jõustub selle allkirjastamisest.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Keskkonnaministeeriumile, Kultuuriministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, perioodi 2021–2027 seirekomisjonile, Euroopa Komisjonile ja Riigi Tugiteenuste Keskusele ning arvamuse avaldamiseks TAIE juhtkomisjonile ja Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele.

Lisad:

Lisa 1. Toetusmeetme, riigi pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtide ning ÜSM artiklis 9 nimetatud horisontaalsete põhimõtete vahel vaheliste seoste analüüs.

Lisa 2. Põhiõiguste harta ja puuetega inimeste õiguste konventsiooniga arvestamise kontrollleht.

Lisa 3. Riskihindamise tabel.

Lisa 1

Toetusmeetme, riigi pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtide ning ÜSM artiklis 9 nimetatud horisontaalsete põhimõtete vahel vaheliste seoste analüüs.

„Eesti 2035“ siht	Horisontaalsed põhimõtted
Eesti majandus on uuendusmeelne ja teaduspõhine	Võrdsed võimalused (sh diskrimineerimise vältimine)
	<p>Meetme tasemel otsene seos puudub. Meede toetab ühiskonna erinevatesse gruppidesse kuuluvate inimeste eneseteostusvõimalusi ning parendab nende võimalusi tegeleda ettevõtlusega ning tööstusettevõtetel alustada oma tootmise ülesehitamist kontrollitud keskkonnas.</p> <p>Meetme inkubatsiooniprogrammi osa on eelkõige suunatud alustavatele ettevõtjatele, kes soovivad luua oma ettevõtte digi- ja meedia- ning filmitööstuse tugiteenuste valdkonnas ning neil puudub varasem kogemus ettevõtjana. Loodavad inkubaatorid ja inkubatsiooniprogramm võimaldab ettevõtjal saada esmaseid kogemusi ja vähendab ebaõnnestumisega seotud riske.</p> <p>Meetme tulemusena saab ettevõtja uue teadmise või arendada toote, mis aitab kasvatada ettevõtte konkurentsivõimet. Meetme tasemel on võimalik vaid tagada, et teavitustöö käigus kaasatakse kõiki huvigruppe ning kõiki taotlus koheldakse võrdselt.</p> <p>Meede panustab erinevate ühiskonnagruppide võimalustesse osaleda tööelus ja elukestvas õppes ning tegeleda ettevõtlusega.</p>
	<p>Panus „Eesti 2035“ näitajasse: hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik.</p> Sooline võrdõiguslikkus <p>Valdkonna suurimaks väljakutseks on, et naiste loodud ja juhitud ettevõtteid on vähem. Samuti tegutsevad naisettevõtjad pigem vähem tehnoloogiapõhistes valdkondades. Naisettevõtjatel on rohkem raskusi rahaliste vahendite ja kapitali hankimisel ning kapitali kaasamisel. Samuti on naisettevõtjad vähem riskijulged. Lisaks pole naisettevõtjatel alati ligipääs ettevõtlusvõrgustikele ja ettevõtluse arendamisega seotud infole.</p> <p>Käesolev inkubatsiooniprogramm võimaldab kõigil soovijatel alustada ettevõtjana sellise spetsiifilises valdkonnas nagu seda on filmitööstus või siseneda oma tööstusettevõtte arendamiseks tööstusinkubaatorisse</p> <p>Seega aitab antud meede lahendada mõnda eespool nimetatud väljakutset. Meede võimaldab pakkuda lahendusi eriti väljakutsele, kus Eestis on vähe naiste loodud ja juhitud ettevõtteid. Toetusmeetme teavitustegevuse abil on aga võimalik tõsta naisettevõtjate teadlikust võimalikest toetusmeetmetest ning julgustada naisettevõtjad osalema inkubatsiooniprogrammis. Antud toetusmeetme eelarves pole täiendavaid vahendeid lisategevusteks, küll on võimalik seda teha rakendusasutuse muude tegevuste eelarvest.</p>

Panus „Eesti 2035“ näitajasse: soolise võrdõiguslikkuse indeks.

Ligipääsetavus

Meetmel on kaudne seos ligipääsetavuse teemadega, ennekõike läbi toetuse abil loodavate erasektori teenuste ja toodetega. Meetme tasemel ei ole võimalik antud teemat analüüsida ega võimalikke lahendusvõimalusi pakkuda, kuna meede ei käsitle konkreetse valdkonna, teenuse, infrastruktuuri või toote arendamise toetamist. Samas tuleb elluvijal ja partneritel teenuste pakkumisel arvestada, et teenused (nt koolitused) on kõikidele sihtrühmadele ligipääsetavad.

Panus „Eesti 2035“ näitajasse: ligipääsetavuse näitaja.

Regionaalne tasakaalustus

Valdkonna peamisteks väljakutseteks on suured piirkondade vahelised erinevused ettevõtete konkurentsivõimes ning kapitali ja oskustega tööjõu kättesaadavuses. Oluline on, et ettevõtete võimalused tegutseda ja arenda ning inimestel võimalus saada tasuvat tööd oleks eri piirkondade lõikes tagatud ühtlasemalt.

Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 ettevõtlus- ja innovatsioonitoetuste tulemuslikkuse hindamise (edaspidi hindamine) põhijäreldus oli, et toetused jagunevad piirkonniti ebavõrdselt ning seeläbi suurendavad piirkondlikud erinevused.

Õiglase Ülemineku Fondi vahendite kasutamine Ida-Virumaal võimaldab meetme puhul täiendavalt panustada nii piirkonna kui ka Eesti ja välismaiste ettevõtete võimalustesse tegutseda ja arenda maakonnas ning inimestele tekkivatesse täiendavatesse võimalustesse saada tasuvat tööd luues endale ettevõtte või arendades olemasolevat või uut.

Meede aitab kaudselt lahendada konkurentsivõime probleeme, kuna inkubatsiooniprogrammi läbimise käigus saadud teadmisi ja oskusi on ettevõtjatel võimalik oma äritegevuses ära kasutada.

Sekkumisvõimaluste analüüs:

1) Taotlejate täiendav informeerimine ja nõustamine – antud meetme eelarves ei ole ette nähtud täiendavaid vahendeid lisaks toetusele. Küll aga on võimalik kasutada tehnilise abi ja rakendusüksuse teisi meetmeid ja teenuseid, et paremini toetusmeetme kohta infot jagada ja potentsiaalseid taotlejaid nõustada.

2) Võimekust arendavate tegevuste kavandamine – selleks on eraldi meede planeeritud, kuid ka tugiteenuste meetme eelarves on sellisteks tegevusteks inkubatsiooniprogrammis oma koht.

3) Piirkonniti erinevad kvalifitseerimistingimused – tugiteenuste meede rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal

4) Toetusmeetme kavandamine teatud piirkondadele – tugiteenuste meede rakendubki vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal

5) Toetuse suunamine ainult turutõrkepiirkondadesse – turutõrge on universaalne, kuid siiski tugiteenuste meede rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal

- 6) Eriprojektid ja investeeringud teatud piirkondadesse – tugiteenuste meede toetab eriprojekte vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal
- 7) Toetusskeemi piloteerimine teatud piirkonnas – tugiteenuste meede on mõnes mõttes ka piloot, mis rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal
- 8) Piirkonniti erinevad toetusmäärad – tugiteenuste meede rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal
- 9) Teatud piirkondadele reserveeritud teotusvahendid – tugiteenuste meede rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal
- 10) Toetuse hindamisel piirkondlike boonuspunktide andmine – tugiteenuste meede rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal
- 11) Piirkonniti erinev abikõlblike tegevuste loend – tugiteenuste meede rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal.

Kokkuvõtlikult, kuna meede on juba loodud selliselt, et see arvestab ja on pigem suunatud ühe piirkonna kesksete ettevõtlusetugiteenuste arendamisele, siis pole täiendavaid sekkumisvõimalusi vaja ette näha.

Panus „Eesti 2035“ näitajasse: väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL-i võrdluses.

Keskkond/Kliima

Meetmel on positiivne mõju kliima- ja keskkonnanäidsete saavutamisele. Meetme raames toetatakse tegevusi, mis vastavad nutika spetsialiseerumise fookusvaldkondade eesmärkidele. Neljast fookusvaldkonnast kolm panustavad kas otseselt või kaudselt kliima- ja keskkonnanäidsete saavutamisse.

Nutikate ja kestlike energialahenduste fookusvaldkonna üldised eesmärgid on teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse toel toota Eestis energiat kliimaneutraalselt, muuta Eesti energiakasutus tõhusamaks ja ressursisäästlikumaks ja panustada energia varustuskindluse tagamisse. Eesmärkide saavutamiseks on plaanis toetada projekte, mis arendavad olemasolevaid või uusi energiatootmistehnoloogiaid ning vajalikke komponente, näiteks tuule- või bioenergia valdkonnas. Toetatakse salvestustehnoloogiate ja komponentide ning digitaliseeritud energiasüsteemide arendamist. Täiendavalt toetatakse lahendusi, mis aitavad energiat säästa, näiteks energiasäästlike hoonete ehitustehnoloogiliste või nutikate ja säästlike transpordi- ja liikuvuslahenduste loomine, elektroonikakomponentide ning -süsteemide optimeerimine.

Kohalike ressursside väärimise fookusvaldkonna eesmärk on teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse toel väärimada kohalikke ressursse kestlikult, elurikkusega arvestavalt ja kõrge ressursitootlikkusega, keskendudes nii esmasele kui ka sekundaarsele toormele ning võimendades bio- ja ringmajandust. Kohalike ressursside väärimine aitab vähendada kasvuhoonegaaside heidet, mis kulub toote transpordile. Samuti aitab fookusvaldkond kaasa ressursisäästlikkusele, kuna fookuses on

tehnoloogiate ja toodete arendamine, kus kasutakse maksimaalselt ära toormeid ning tootmises tekkivaid jäätmeid. Samuti on olulisel kohal tehnoloogiate arendamine, mis aitavad tekkinud jäätmeid keskkonnasõbralikult ja ohutult käsitleda ning tootmiskõrvalsaadusi- ja jääke kasutada teisese toormena. Toetatakse ka keskkonnasõbralike toodete ja materjalide tootmist, näiteks biopõhiste materjalide tootmist.

Digilahendused igas valdkonnas fookusvaldkonna üldine eesmärk on teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse toel luua, pakkuda ja kasutada digilahendusi igas valdkonnas, kasutada andmemajandust uute ärivõimaluste loomiseks ning kindlustada turvaline küberruum. Antud fookusvaldkonnas toetatakse muuhulgas projekte ja tegevusi, mis loovad uusi lahendusi ja tehnoloogiaid energeetikas, ehituses ja transpordis ning mille eesmärk on parendada elukeskkonda ja vähendada ressursikasutust ning täita Euroopa kliimaeesmärke. Sellisteks digilahendusteks võivad olla näiteks intelligentsed transpordisüsteemid (optimeerimine, ressursside parem kasutamine), intelligentsed tänavavalgustused, robotiseerimine ja automatiseerimine, arukad energiavõrgud.

Üldjuhul on uued tooted ja tehnoloogiad ressursisäästlikumad ja keskkonnasõbralikumad, põhjustavad vähem kasvuhoonegaaside heidet ja jäätmeid ning kasutavad tootmisel tekkivaid jäätmeid.

Panus „Eesti 2035“ näitajasse: ressursitootlikkus.